

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő,
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, RITZ FERENC,
ZÉKÁNY ANDRÁS
Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
ANTUS SÁNDOR, BIACS PÉTER,
BUZÁS ILONA, HANCSÓK JENŐ,
JANÁKY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
ifj. SZÁNTAY CSABA, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás: Europrinting Kft.
Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számainak tartalma,
az összefoglalók és egyesületi híreink,
illetve archivált számaink honlapunkon
(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2019.03

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archívuma (EPA) archiválja

2019 az ENSZ döntése szerint az Elemek Periódusos Rendszerének Nemzetközi Éve. Ez a döntés 2011, a kémia éve után újabb jelentős lehetőséget ad a ke-zünkbe ahhoz, hogy tudományunk társadalmi megítélésén javítani próbáljunk egy kicsit.

Erre nagyon nagy szükség van. Ebben a számban olvasható Szalay Luca írása a nemrégiben újból elindított, osztatlan tanárképzésről. Mint ebből (is) kide-rül, a képzést sikeresen elvégző hallgatók munkaerőpiaci helyzete egészen ki-váló: tipikusan már diplomaszerezés előtt ismerik az iskolát, ahol dolgozni fog-nak. Ami jó az egyéneknek, az rossz a társadalomnak: a jelenséget a mára jós-latból napi valósággá vált kémiatanár-hiány okozza, amely a jövőben előrelát-hatóan még tovább súlyosbodik majd. Ahogy Szalay Luca írja, a helyzet kezelésének szándéka már az új Nemzeti Alaptanterv tervezetében is tetten érhető, de szerintem a változások egy évtizedes távlatban mélyrehatóbbak lesznek. Ebben a helyzetben nincs kiút: csupa rossz lehetőség közül kell majd egyet vá-lasztani, de még azt is csak haloványan merem remélni, hogy erre a választásra befolyása lesz a kémi-kusok közösségének. Személy szerint én az tartanám a legkevésbé fájdalmasnak, ha a közép- és általá-nos iskolák a kémiaoktatásban a diákok azon 20–30%-ára koncentrálnának, akik a legfogékonyabbak a természettudományok iránt.

A Magyar Kémikusok Lapja ebben a számban kezd el olyan cikkeket közölni, amelyek az Elemek Pe-riódusos Rendszerének Nemzetközi Évéhez kapcsolódnak. Hargittai István írása azzal foglalkozik, hogy Mengyelejev miért nem kapott Nobel-díjat. A Próder István által jegyzett, a magyar galliumgyártás tu-dományos megalapozásáról szóló cikk is figyelemre méltó ebből a szempontból. A számban az olvasó ta-lál egy hagyományos periódusos rendszert, illetve egy rendhagyót is. Ez utóbbit mindenkinek figyelmébe ajánlom: az olvasható ki belőle, hogy az egyes elemekhez való hozzáférés mennyire ígérkezik jelentős problémának az emberiség számára az elkövetkező évtizedekben. Ha valaki figyelmesen tanulmányozza a rendszert, választ kaphat majd arra a kérdésre is, hogy miért részei a mindennapi életünknek a praze-odímium, neodímium, eurórium, gadolínium, terbium és diszprózium elemek. Azt is remélem, hogy az év során a periódusos rendszer kapcsán tartott rendezvények egy részéről is beszámolhatunk majd eze-ken a hasábocon.

A hagyományosabb cikkek közé tartozik a Czákó Gáborral készült interjú, egy Bruckner-termi elő-adásról szóló beszámoló, a Chinoin Kémia 10 üzeméről szóló tanulmány második része, illetve saját írásom egy tavaly nyári paksi sajtólatogatásról.

Végezetül az olvasó segítségét is szeretném kérni. Mengyelejev hitt abban, hogy az általa megalkotott periódusos rendszer az elemek természetes rendjét tükrözi, s a későbbi tudományos eredmények ezt fé-nyesen igazolták. Az elkövetkezendő hónapokban osszuk meg a rendszer szépségét és logikáját minden-kivel.

Lente Gábor
egyetemi tanár, a Szerkesztőség tagja

A Magyar Tudományos Akadémia felől vészjósló hírek érkeznek az intézmény működésével és a kutatóhálózat ITM által tervezett átalakításával kapcsolatban. Az MTA vezetése nehéz helyzetben van. Próbálja megőrizni az Akadémia autonómiáját, fenntartani az aka-démiai közösség egységét és megvédeni az MTA kutatóhálózatát, amely – amint a sta-tisztikák többsége is bizonyítja – minden hiányossága ellenére sokkal eredményesebben működik a kormányzat által kiemelten támogatott állami kutatóhelyeknél.

Pozitív fejlemény ebben az eseménysorban az az egyre szélesedő szolidaritás, amely a társadalom legkülönbözőbb részei felől megnyilvánul az Akadémia iránt. Különösen biz-tató, hogy a fiatalabb korosztály mennyire tisztán látja a helyzetet; nagyon határozottan, ugyanakkor megfontoltan lép fel a kellően meg nem alapozott, a magyar tudományosság érdekeit mélyen sértő átalakítási elképzelésekkel szemben. Ehhez a szolidaritási mozga-lomhoz szeretnénk csatlakozni a magunk szerény eszközeivel. Egyben kérünk mindenkit, egyént és szervezetet, hogy legyen szolidáris az MTA-val, és támogassa a Magyar Tuo-mányos Akadémia vezetőinek és munkatársainak erőfeszítéseit Széchényi szellemi öröksé-gének, a kutatás és a tudomány szabadságának és önállóságának megőrzése érdekében.

Budapest, 2019. február 18.

Az MKL szerkesztősége és szerkesztőbizottsága